

Brandveiligheid voor ouderen

Nooit te laat om er aan te beginnen

Wat vind je in deze brochure?

Waarom zijn rook en brand zo gevaarlijk?	4
Wat kan je vooraf doen?	5
1. Plaats rookmelders	5
2. Onderhoud en test je rookmelders	8
3. Denk vooraf na over hoe je buiten geraakt	8
4. Vlucht, blijf buiten en bel 112	9
Wat zijn de belangrijkste brandoorzaken?	11
Binnen in het huis	11
Buiten	16
Schoorsteenbrand	16
Wat met koolstofmonoxide (CO)?	17
Wat te doen bij brandwonden?	19
Controlelijst: Is jouw huis brandveilig?	20
Bij wie kan je terecht?	21
Hou het allemaal bij in een logboek	22

Waarom zijn rook en brand zo gevaarlijk?

Jaarlijks sterven in België tientallen mensen door een woningbrand. Vaak merken deze mensen de rook of brand te laat op, waardoor veilig vluchten onmogelijk is. Mensen die het overleven, getuigen dat het een ingrijpende gebeurtenis is.

Ongeveer de helft van de doden bij woningbranden is ouder dan 65 jaar.

Verschillende maatregelen kunnen je kans op overleven vergroten, bijvoorbeeld rookmelders plaatsen en een vluchtplan opmaken. En als je je beter bewust bent van brandrisico's kan je ze ook aanpakken.

In deze brochure kom je ook te weten wat je moet doen bij brand, CO-vergiftiging en brandwonden.

Je kunt ook gratis beroep doen op een brandpreventieadviseur.

Al de tips in deze brochure kan je zowel gebruiken in een woning als in een appartement.

Wat kan je vooraf doen?

1. Plaats rookmelders

Je neuzzz ...
slaapt ook!

Als je slaapt,
ruik je niets.
Plaats rookmelders.
Deze wekken je!

Wist je dat de kans heel klein is dat je 's nachts tijdig wakker wordt wanneer het brandt? Als je slaapt, ruik je immers niets. En door de rook van een brand heb je soms maar 3 minuten de tijd om buiten te geraken.

**Rookmelders kunnen
je leven redden!**

Investeer daarom in voldoende rookmelders, zij zullen je tijdig alarmeren als het bij jou brandt.

In Vlaanderen zijn rookmelders verplicht in elke woning vanaf 2020. In Wallonië zijn ze verplicht sinds 2004.

Welke rookmelders neem je?

Alle rookmelders die je in België koopt zijn van een goede kwaliteit. Zij zijn voorzien van een CE-label.

Tip: Koop rookmelders met een batterijlevensduur van 10 jaar, die je niet kunt vervangen. Deze zijn wel iets duurder in aankoop, maar je hoeft gedurende 10 jaar geen batterijen te vervangen.

Je vindt al een goede rookmelder vanaf 25 euro.

Er bestaan ook gekoppelde rookmelders, die je draadloos met elkaar kunt verbinden. Zo hoor je het signaal van één rookmelder ook op de plaats van de andere rookmelder(s).
Voor doven en slechthorenden bestaan er oplossingen met lichtsignalen en trilplaten die zijn gekoppeld met de rookmelder.

Waar en hoe plaats je rookmelders?

In iedere ruimte waar er mogelijkheid is op brand plaats je een rookmelder. Doe dit best niet in de keuken, badkamer en garage. Daar is er namelijk te veel kans op vals alarm door waterdamp, stof of uitlaatgassen.

Plaats de rookmelders zoveel mogelijk in het midden van het plafond.

Tip: Vaak kan je de rookmelders met dubbelzijdige kleefband bevestigen, zo hoef je niet te boren.

Je kunt de rookmelder ook met schroeven aan het plafond bevestigen.

Waar rookmelders plaatsen?

● noodzakelijk

✘ af te raden

Er is te veel kans op vals alarm. Plaats daarom een rookmelder in de omgeving.

2. Onderhoud en test je rookmelders

Om er zeker van te zijn dat je rookmelders optimaal werken, is het nodig om deze maandelijks af te stofven, bijvoorbeeld met een stofzuiger.

Daarnaast is het ook belangrijk om regelmatig de batterij van je rookmelders testen. Dit doe je door op de testknop van de rookmelders te drukken. Wanneer deze enkele malen piept, ben je zeker dat de batterij nog werkt.

Tip: Rookmelders met een grote testknop in het midden van het toestel zijn gemakkelijk te testen, zelfs met een bezemsteel.

3. Denk vooraf na over hoe je buiten geraakt

Om onmiddellijk te weten hoe naar buiten te geraken leg je best op voorhand de snelste en veiligste weg vast. Meestal is dit langs de voordeur. Denk ook aan een alternatieve vluchtweg, in geval de eerste geblokkeerd is (bijv. via de achterzijde of een raam).

De rook zal je zichtbaarheid beperken. Doordat warme rook stijgt, zal je laag bij de grond het meeste zien en het langste frisse lucht hebben.

Tip: Telefoon (met noodnummers erin) en zaklamp zijn onmisbare attributen bij brand. Zorg dat je die steeds in de buurt hebt, bij voorbeeld in je nachtkastje.

Vergeet ook je bril of hoorapparaat niet en denk aan wat je gaat doen met je huisdier.

Zorg ervoor dat de sleutel in de buurt van je deur hangt, dan kan je snel de woning verlaten.

4. Vlucht, blijf buiten en bel 112

- **Als je de pieptoon van een rookmelder in je woning of appartement hoort, ga je zo snel mogelijk naar buiten.**

Waarschuw op weg naar buiten ook andere bewoners in je gebouw en verlaat het via de afgesproken vluchtweg.

Ga naar de voorkant van het gebouw of een voor de brandweer zichtbare plaats.

- **Eenmaal buiten bel je 112 op.**
Geef steeds aan wie je bent, wat er aan de hand is en waar je je bevindt.
- **Ga nooit terug naar binnen, zelfs als je iets bent vergeten.**
- **Als je geen een veilige vluchtroute hebt (bijv. rook verspert je vluchtweg) of niet op eigen houtje kunt buiten geraken:**
  - blijf dan in een ruimte waar geen rook is, sluit de deur en open een raam
  - hou een telefoon bij de hand
  - en zorg ervoor dat de hulpdiensten of de burens weten dat je daar bent.

Je kunt beter niet zelf blussen.

Denk altijd eerst aan je eigen veiligheid. Probeer een beginnende brand dus enkel zelf te blussen als je weet hoe dat moet.

Tip: Als je niet weet hoe een blusdeken of blustoestel te gebruiken, dan kan je beter meteen vluchten en 112 bellen.

Frietketel in brand
of vlam in de pan?
Nooit met water
blussen!

Wil je toch zelf proberen te blussen?
Een brandende pan of frietketel kan je doven met een blusdeken.

Wat zijn de belangrijkste brandoorzaken?

1. Binnen in het huis

Uit onderzoek naar de oorzaken van branden blijkt dit de top 3 te zijn:

Roken

Koken

Elektrische apparaten

1. Maak er een gewoonte van niet te roken als je slaperig bent, medicijnen hebt genomen waar je slaperig van wordt of alcohol hebt gebruikt.

Het is ook veiliger om niet in bed te roken of tijdens het gebruik van medische zuurstof.

2. Blijf bij je potten en pannen als je kookt. Vermijd ook loshangende kleren, vooral bij een gasvuur.

Onbewaakte potten en pannen kunnen oververhitten en uiteindelijk beginnen branden.

Tip: Je kunt ook een kookwekker gebruiken

Daarnaast kan iemand de potten en pannen van het fornuis doen vallen en hierdoor ernstige brandwonden oplopen.

3. Gebruik enkel elektrische toestellen met een veilig snoer. Schakel toestellen die je niet gebruikt volledig uit, zelfs als je de ruimte maar kort verlaat. Denk hierbij aan je tv, radio, kookvuur, ...

Sommige apparaten gaan over in slaapstand (er brandt dan nog een lampje) en zijn dus niet volledig uitgeschakeld. Trek desnoods de stekker uit.

Sluit niet teveel toestellen aan op eenzelfde stopcontact of stekkerdoos. Koppel nooit verschillende stekkerdozen achter elkaar.

Laad elektrische toestellen enkel op wanneer je thuis bent en enkel overdag.

Vooral telefoons, computers, elektrische fietsen, etc. raken gemakkelijk oververhit bij het opladen.

Het is ook beter om je wasmachine en droogkast enkel te gebruiken overdag en wanneer je thuis bent.

4. Reinig regelmatig je huishoudtoestellen, zoals (microgolf) oven, broodrooster, afzuigkap en wasmachine. Voedsel- en vetresten kunnen uiteindelijk leiden tot brand.

Reinig ook de filter van je droogkast na elk gebruik.

De hete stofresten kunnen beginnen branden, zelfs wanneer je toestel niet meer aan staat.

5. Wees voorzichtig met elektrische verwarmingstoestellen, zeker in kleine ruimten zoals de badkamer. Leg er niets op en plaats ze op voldoende afstand van brandbare voorwerpen.

Keuken

Zorg er steeds voor dat er geen brandbare voorwerpen, zoals handdoeken en kookboeken, in de buurt van je kookvuur komen. Dit kunnen ook je eigen kleren zijn!

Tip: Gebruik een frietketel en geen kookpot met olie.

Woonkamer

Plaats geen brandbare materialen in de buurt van een verwarmingstoestel of open haard.

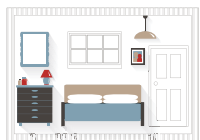

Laat brandende kaarsen niet onbewaakt achter.

Kaarsen met een LED-lampje zijn een veilig alternatief.

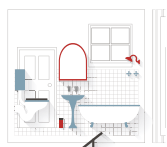
Slaapkamer

Gebruik een elektrisch deken steeds zoals omschreven staat in de gebruiksaanwijzing.

Gebruik het deken niet als het opgeplooid is. Schakel het deken uit vooraleer je gaat slapen.

Badkamer

Verwarmingstoestellen op gas (bijv. gasgeisers) of petroleum hebben voldoende ventilatie nodig. Stop dus niet alle kieren dicht. Anders bestaat er gevaar voor CO-vergiftiging (zie ook verder).

Hal of gang

Hou de hal en gang vrij van obstakels.

Om 's nachts voldoende te kunnen zien, kan je een LED-nachtlampje gebruiken.

Tip: Voor de elektriciteitskast zijn automatische zekeringen en een differentieelschakelaar tegenwoordig onontbeerlijk en in de meeste gevallen verplicht.

Zij beveiligen jou tegen elektrocutie en je woning tegen onnodige brandrisico's en kortsluitingen.

Berging en stookplaats

Berg **gevaarlijke producten** steeds op in een afgesloten kast of in je tuinhuis. Je kan ze herkennen aan de (nieuwe) gevaarsymbolen. Hieronder enkele voorbeelden.

Ontvlambaar

Ontploffbaar

Corrosief

Je kunt hier beter **geen propaan- of butaanflessen opslaan**. Bij een lek zakken deze gassen naar beneden en ontsteken bij de minste vonk.

Laat je **verwarmingsinstallatie** regelmatig controleren en reinigen door een vakman.

Een slecht werkende installatie kan niet alleen leiden tot CO-vergiftiging, maar ook tot brand.

- Laat je schoorsteen jaarlijks vegen.
- Laat je verwarmingsketel op stookolie jaarlijks onderhouden.
- Laat je verwarmingsketel op gas tweejaarlijks (in Vlaanderen) en driejaarlijks (in Wallonië en Brussel) onderhouden.

Ook individuele verwarmingstoestellen (bijv. petroleum- of pelletkachel) kan je beter regelmatig laten onderhouden.

2. Buiten

Gebruik een barbecuestel enkel buiten. Brandversnellers, zoals spiritus, zijn niet geschikt om de barbecue aan te steken. Deze kunnen voor steekvlammen zorgen met ernstige brandwonden tot gevolg.

Vul je grasmaaier niet met benzine als hij warm staat.

De benzinedampen kunnen immers ontvlammen door de warmte.

3. Schoorsteenbrand

Iedereen die stoekt met hout, kolen of stookolie (mazout) in een kachel, open haard of centrale verwarming kan een schoorsteenbrand krijgen. Om dit te voorkomen kan je ervoor zorgen dat je schoorsteen voldoende trekt.

Tip: Laat je schoorsteen minstens eens per jaar vegen door een bekwaam vakman.

Gebruik enkel loofhout dat droog en onbehandeld is. Kies het juiste toestel voor de ruimte die je wil verwarmen. Te grote toestellen geven meer roetafzetting als je ze op een lagere stand zet.

Wat met koolstofmonoxide (CO)?

CO, de stille moordenaar

Jaarlijks worden meer dan 1000 mensen in België het slachtoffer van een CO-vergiftiging. Koolstofmonoxide of CO is gevaarlijk omdat je het niet kunt waarnemen. Het is een kleurloos, geurloos en smaakloos gas. Het ontstaat bij een slechte verbranding van alle soorten brandstoffen.

Gebruik je een open haard, een kolen-, petroleum- of pelletkachel of een gasgeiser? Verwarm je je woning met gas of stookolie? Neem dan de nodige voorzorgen.

Tip: Laat je toestel of je schoorsteen jaarlijks onderhouden.

Zorg voor voldoende verse lucht op plaatsen waar een verwarmingstoestel staat.

Wat te doen bij brandwonden?

“Eerst water, de rest komt later”

Zowel bij eerste-, tweede- als derdegraads brandwonden is het belangrijk dat je zo snel mogelijk de wonde gaat afkoelen. Dit doe je ongeveer 20 minuten onder lauw stromend water. Om te vermijden dat het slachtoffer onderkoelt, wordt enkel de wonde gekoeld.

Contacteer een arts als de brandwonde groter is dan een muntstuk van 2 euro en de hulpdiensten als er grote of ernstige blaren aanwezig zijn of als de huid bruin of zwart gekleurd is.

Smeer niets op de brandwonde.

Enkel bij eerstegraads brandwonden, waarbij de huid rood gekleurd is, kan je na het koelen een wondverzorgende zalf aanbrengen op de wonde en afdekken met een steriel gaasje.

Tip: Je kunt thermostatische kranen laten plaatsen. Zo kan je je niet verbranden aan te heet water.

Controlelijst: Is jouw huis brandveilig?

- Alle kamers hebben minstens 1 rookmelder**, behalve keuken, badkamer en garage.
- Je weet vooraf hoe je kunt **vluchten bij brand**.
- Als je rookt**, rook je alleen als je wakker bent, niet hebt gedronken of slaapverwekkende medicatie neemt en enkel in de woonkamer.
- Je kookt niet met **loshangende kleren**.
- Er staan geen **brandbare materialen** op minder dan 1 meter van een kachel, open haard, vuur, ...
- De **schoorsteen en de verwarmingsinstallatie** zijn regelmatig onderhouden.
- De **elektrische kabels en verlengkabels** zijn van goede kwaliteit. Zij zijn niet overbelast.
- Er staan geen **elektrische toestellen** vlak bij een bad, lavabo of gootsteen.
- Niet-gebruikte elektrische toestellen** zitten niet in het stopcontact. Je laadt niet 's nachts op en gebruikt dan ook geen wasmachine of droogkast.
- De vluchtweg naar buiten is **hindernisvrij**.
- De **filter van de droogkast** is altijd stofvrij gemaakt.

Bij wie kan je terecht?

In geval van brand of noodsituatie

Brandweer en ambulance: 112

Politie: 101

(Wachtdienst) Dokter: ...../.....

Antigifcentrum: 070 245 245

Als je andere vragen hebt

Brandweer lokaal nummer: ...../.....

Politie lokaal nummer: ...../.....

Website: www.speelnietmetvuur.be

Je kunt met je vragen over brandveiligheid ook terecht bij de brandpreventieadviseurs van de hulpverleningszone:

Wat doe jij als het brandt bij jou thuis? Door de grote hoeveelheid rook zie je al snel niets meer en krijg je moeilijkheden met ademen. Na drie minuten ontstaat al een levensbedreigende situatie.

Hoe zorg jij ervoor dat je op tijd buiten raakt?

Of beter nog: hoe kan je het voorkomen?

In deze brochure lees je hoe je een fatale woningbrand kan voorkomen en welke maatregelen je vooraf kan treffen. Zo ben je alvast op de hoogte van de mogelijke gevaren en weet je wat te doen bij brand.

Want het brandt echt niet alleen bij een ander...

Deze brochure is ook beschikbaar op www.besafe.be
(rubriek Publicaties)

Algemene Directie Veiligheid en Preventie

Waterloolaan 76
1000 Brussel

T 02 557 33 99
F 02 557 33 67

vps@ibz.fgov.be
www.besafe.be

